



Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan Hallinto- ja turvallisuusjaosto, sisäministeri Rantasen kuuleminen 13.11.2024 klo 8.45 eduskuntatalon 4. krs (E 428). Vastaukset ministerille osoitettuihin kysymyksiin.

HE TAE 2025, PL 26, Sisäministeriön hallinnonala

1. Näkemys Suojelupoliisin tilanteesta ja rahoituksen riittävyydestä. Miten 3. LTAE:n lisäys helpottaa Supon tilannetta. Mahdollisuudet nostaa Supon pysyvää rahoitusta kevään kehysneuvotteluissa.
 - Suojelupoliisi on arvioinut, että 6,4 milj. euron vuosittaisella lisäyksellä mahdollistettaisiin olemassa olevan toiminnan turvaaminen eli nykyisen tason ylläpitäminen viraston suorituskyvyssä.
 - Suojelupoliisille esitettiin 5 milj. euron lisäystä vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarviossa. Lisämäärärahalla turvataan viraston kaikista kriittisin suorituskyky ja toiminta vuonna 2025. Puuttuvan 1,4 miljoonan euron osalta neuvotellaan edelleen sopeuttamiskäytännöistä.
 - Vuoden 2025 jälkeen Suojelupoliisin rahoitustilanne on haastava. Ilman varmuutta rahoituksen jatkumisesta saatua lisämäärärahaa voidaan lähinnä käyttää sopeutustoimien lykkäämiseen tai aiempaa hallitumpaan alasajoon.
 - Suojelupoliisi tarvitsisi vähintään 6,5 milj. euron pysyvän lisäyksen nykyisen suorituskyvyn ylläpitämiseen. Tämän lisäksi Suojelupoliisille tarvitaan n. 3,3 milj. euron lisäys strategisten suorituskykyjen kehittämiseen. Yhteensä Suojelupoliisin vuosittainen lisämäärärahan tarve on 9,8 milj. euroa vuoden 2025 tasossa, nousten n. 11,3 milj. euron tasolle kehyskauden lopulla. Lisäyksellä on huomattava merkitys kansallisen turvallisuuden varmistamisessa haasteellisessa turvallisuusympäristössä.
2. Rajavartiolaitoksen tilanne ja resurssien riittävyys.
 - Aikaisempien, vuoteen 2019 asti ulottuneiden sopeuttamistoimien, kustannustason nousun ja turvallisuustilanteen edellyttämien kehittyvien suorituskykyjen johdosta Rajavartiolaitoksen taloudellinen tilanne on haastava.
 - Talousarvioesityksessä Rajavartiolaitokselle osoitetaan 6 milj. euron lisäys vuodelle 2025, jolla mahdollistetaan keskeisen operatiivisen materiaalin ylläpito. Rajavartiolaitokselle osoitetaan myös 0,56 milj. euroa Turun lentokentän käytön nouseviin kuluihin ja turvataan siten lentokentän käyttö Rajavartiolaitoksen tehtävissä. Lisäksi sisäministeriön sisäisenä uudelleen kohdennuksena Rajavartiolaitokselle osoitetaan pysyvänä korotuksena 1,25 milj. euroa sen investointimomentille, jolla nostetaan Rajavartiolaitoksen raskaan kaluston ylläpitoon käytettävää määrärahaa.

- *Rajavartiolaitoksen toimivaltaisten rajavartiomiesten henkilötyövuosimäärä ei laske vuoden 2024 alun tason alapuolelle (2573HTV). Tämä on huomioitu Rajavartiolaitoksen sopeuttamisohjelmassa.*
- *Lisämäärärahoista huolimatta Rajavartiolaitoksen toimintamenojen voimavaravaje on noin 25 milj. euroa vuonna 2025. Sopeuttamistoimia toimeenpannaan noin 21 milj. euron edestä vuonna 2025. Lopullisten sopeuttamistoimien määrään vaikuttaa itärajan tilanteesta johtuva mahdollinen EU-lisärahoitus.*
- *Sopeuttamistoimet vaikuttavat väistämättä Rajavartiolaitoksen toimintaan, mutta ne toteutetaan siten, että operatiivinen toiminta ja valmius eivät vaarannu. Vuoden 2024 tasoon nähden tehdään noin 10 % leikkaus operatiiviseen toimintaan ja 25 % leikkaus koulutukseen ja harjoitteluun. Lisäksi hidastetaan operatiiviseen suorituskyvyn kehittämishankkeita ja materiaalin korvaushankkeita, vähennetään lentotunteja ja leikataan ICT-kehittämishankkeista.*

3. **Hätäkeskuslaitoksen tilanne, rahoitus ja koulutusmäärien riittävyys. Koulutukseen hakeutuvien määrän turvaaminen.**

- *Hätäkeskuslaitoksen päivystyshenkilöstön HTV-taso on jäänyt alle tavoitetason, koska henkilöstön poistuma on arvioitu liian pieneksi ja hätäkeskuspäivystäjä -koulutusmäärät eivät ole riittäneet kattamaan vajausta. Hätäkeskuslaitoksen ict-hankkeet eivät ole edenneet suunnitelmien mukaisesti. Hankkeiden viivästyminen ja HTV-määrän vaje kasvatavat huomattavasti Hätäkeskuslaitoksen vuodelle 2025 siirtyvää määrärahaa.*
- *Nykyinen opiskelijamäärä ei tule kattamaan tulevien vuosien hätäkeskuspäivystäjien vajetta. Hätäkeskuslaitos ja pelastusopisto kartoittavat yhteistyössä tulevien vuosien kokonaistarpeen. Koulutukseen on hakeuduttu hyvin, mutta tulevien vuosien hakijamäärien haasteena voi olla aikuiskoulutustuen lakkaaminen.*
- *Hätäkeskuslaitoksen toimitilat lähestyvät teknisen käyttöikänsä loppua. Tilojen ikääntyessä ei tilojen käytettävyyks ole enää riittävällä tasolla. Hätäkeskuslaitos on aloittanut toimitilas suunnittelun uuden yhteistyökumppanin Senaattikiinteistöt Oy:n kanssa ja toimitilamenoihin kohdistuu kustannusten korotuspaineita uusiin tiloihin siirtymisen suunnittelun ja muutosten vuoksi.*

4. **Näkemykset pelastajakoulutuksesta ja pelastajavajeen täyttämisestä ml. sopimuspalokunnat.**

- *Kokonaisuudessaan oppilaitokset kouluttavat 2300 pelastajaa vuoteen 2032 mennessä. Pelastuslaitosten antamien arvioiden mukaisesti yksin toimintavalmiuden parantaminen ja varallaoloon liittyvät muutokset aiheuttavat vuosien 2020–2032 aikana yhteensä 1445 pelastajan lisäystarpeen.*
- *Vuosien 2024-2027 tarkistetussa kehyksessä pelastajakoulutettavamäärän lisäämiseksi Pelastusopiston toimintamenoihin osoitettiin määrärahalisäys, joka kasvaa asteittain vuoden 2024 tasosta 2,5 milj. euroa vuoden 2028 yhteensä 5,5 milj. euron tasoon. Tämä mahdollistaa kurssikoon kasvattamisen 30 aloituspaikasta 36 aloituspaikkaan/kurssi. Vuoden 2025 talousarviossa tarvittaviin investointeihin on esitetty 0,5 milj. euroa.*
- *Helsingin Pelastuskoululle on käytettävissä 2 milj. euroa ja investointiavustus 0,5 milj. euroa vuonna 2025. Aloituspaikkoja on yhteensä 36 (18x2) vuonna 2025.*
- *Sopimuspalokuntalaisten määrä on laskusuunnassa. Sopimuspalokuntalaisten määrän korjaamiseksi tulisi toimialan veto- ja pitovoimaa lisätä. Uusien palokuntalaisten vastaanottoon on panostettava ja varmistettava, että henkilöt pääsevät mahdollisimman nopeasti koulutukseen.*

- *Vapaaehtoisten ja sopimuspalokuntalaisten määrä vaikuttaa myös tulevaisuuden pelastajien saatavuuteen, koska luonnollinen reitti pelastajakurssille kulkee usein harrastustoiminnan kautta.*
- *Pelastajien määrällä on iso merkitys myös sopimuspalokuntien elinvoimaisuuden kannalta. Erityisesti maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla pelastuslaitoksien pelastajat (Pelastuslaki 56 §) toimivat sopimuspalokuntalaisten ja sivutoimisen henkilöstön kouluttajina. Pelastajiin liittyvä puute heijastuu näin ollen myös pelastustoiminnan osaamiseen.*

5. Sopimuspalokuntien tilanne ja rahoitus.

- *Sopimuspalokuntien rahoitus hoidetaan hyvinvointialueiden ja hyvinvointialueita koskevan rahoituslainsäädännön kautta. Rahoitus on sopimusperustaista. HV-alueet sopivat sopimuspalokuntien roolista pelastustoimen eri tehtävissä sopimuksin. Rahoitus on luonteeltaan yleiskatteellista, joten korvamerkintä HVA - rahoihin ei ole mahdollista, vaikka pelastustoimen rahoitus jaetaan rahoituslain mukaisesti tietyin kriteerein. Alueet päättävät, miten rahoitusta esim. pelastustoimen eri tehtäviin jaetaan ml. palveluiden tuottaminen, joista vastaavat sekä pelastuslaitokset että sopimuspalokunnat.*

6. Arvio Poliisin tilanteesta ja lisättyjen resurssien riittävydestä.

- *Perusrahoituksen nousun myötä poliisilla on aiempaa paremmat mahdollisuudet pitkäjänteiseen toiminnan suunnitteluun. Poliisitoimeen ehdotetaan yhteensä noin 975 miljoonaa euroa, mikä on noin 24 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.*
- *Määrärahalisäykset kohdennetaan pääsääntöisesti (17,5 milj. euroa) poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen. Poliisimiesten henkilötyövuosien määrän lisäämistä portaittain 8 000 henkilötyövuoteen tavoitellaan hallitusohjelman mukaisesti vuoteen 2027 mennessä, joka olisi n. 500 henkilötyövuoden lisäys vuoteen 2023 verrattuna.*
- *Muilla määrärahalisäyksillä puututaan tehokkaasti mm. nuoriso- ja jengikollisuuteen, vahvistetaan harmaan talouden ehkäisyä sekä koulupoliisitoimintaa. Määrärahojen tarkempi kohdentaminen on tällä hetkellä Poliisihallituksen suunnittelussa.*
- *Toiminnan kustannukset kasvavat kuitenkin samalla voimakkaasti yleisen kustannustason nousun myötä. Erityisesti toimitilakustannukset kasvavat tulevina vuosina yleisen vuokratason nousun ja runsaan tiloihin kohdistuvan korjausvelan ja korjauspaineen takia. Myös poliisin ICT-menot ovat olleet kasvussa ja jatkuvat suurina priorisoitujen ICT-hankkeiden läpiviemiseksi digitalisaation edistämiseksi. Poliisi pyrkii tehostamaan ICT-toimintaansa sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta digitalisaation avulla. Hallitusohjelman mukaisen poliisitehtävissä toimivien määrän nostamisesta johtuen tulevien vuosien säästöjä joudutaan hakemaan muista toimintamenoista.*
- *Poliisin tuottavuusohjelma jatkaa viime vuosina tehtyjen vakauttamistoimien pitkäjänteistä ja määrätietoista työtä. Ohjelman tavoitteena on löytää rakenteellisia kehittämistoimia, joilla voidaan tehostaa ja kehittää poliisin toimintaa pitkäjänteisesti. Tavoitteena on tasapainottaa talous myönnettyyn rahoitukseen sekä toteuttaa asetetut säästötavoitteet siten, että hallitusohjelman tavoitteet voidaan toteuttaa ja poliisin suorituskyky säilyy riittävällä tasolla.*
- *Poliisin toimintaedellytykset syntyvät kokonaisuudesta. Hallitusohjelman mukaan poliisin toimintaedellytyksiä parannetaan monin keinoin resurssilisäyksien lisäksi.*

7. Näkemys Virve-verkon hinta- ja alijäämätuen vähenemisestä vuonna 2025 ja poistamisesta vuonna 2026 sekä sen vaikutuksesta verkon ylläpitoon tulevaisuudesta.

- Sisäministeriö nostaa esille huolensa VM:n päätöksestä luopua Suomen Erillisverkot Oy:lle vuosittain viranomaisradioverkon kehittämiseen ja ylläpitoon tarkoitetusta hinta- ja alijäämätuesta. Erillisverkkojen näkemyksen mukaan VM:n leikkaus Virven hinta- ja alijäämätukeen johtaa Virve-liittymän hinnankorotuksiin ja Virve-palvelun laadun heikennyksiin (esim. peiton heikentäminen Lappi tai PK-seutu).*
- Virve on turvallisuusviranomaisten operatiivisen toiminnan keskeisin viestiväline. Sisäministeriön hallinnonalaan kuuluu VIRVE-käyttäjryhmistä suurin (pelastustoimi) ja kolmanneksi suurin (poliisi). Lisäksi hallinnonalalle kuuluvat Rajavartiolaitos, hätäkeskuslaitos sekä maahanmuuttoon liittyvät käyttäjäryhmät. Yhteensä nämä käyttäjäryhmät edustavat noin 49 %:a koko VIRVE-käyttäjämäärästä.*
- Liittymähinnat nousevat vuonna 2025 n. 17 % suhteessa vuoden 2024 tasoon. Vuodesta 2026 eteenpäin hinnat nousevat jo 34 % suhteessa vuoteen 2024. Nousevat liittymämaksut hidastavat siirtymää Virve 2:een, sillä korotuksiin menevät varat ovat pois Virve 2 testaamisesta ja käyttöönnotosta. Erillisverkkojen tuottaman laskelman mukaan korotukset tarkoittavat vuonna 2025 n. 0,74 milj. euron korotusta hyvinvointialueiden pelastustoimen, 0,53 miljoonan euron korotusta poliisin, 0,27 milj. euron korotusta Hätäkeskuslaitoksen ja 0,2 milj. euron korotusta Rajavartiolaitoksen palvelumaksuihin. Summat kaksinkertaistuvat vuoteen 2026 mennessä.*

8. Hallinnonalan virastokohtaisten tuottavuusohjelmien eteneminen.

- Virastokohtaisten tuottavuusohjelmien valmistelu on käynnissä. Ne tullaan liittämään hallinnonalan tulossopimuksiin joulukuussa. Tuottavuustoimia suunnitellaan ja toimeenpannaan jatkuvana prosessina myös sen jälkeen.*

9. Talousarvioesitystä täydentävän esityksen ennakointi hallinnonalan osalta.

- Täydentävän talousarvioesityksen VM-kanta (7.11.) jäi sisäministeriön hallinnonalan osalta hyvin niukaksi. VM puolsi käytännössä vain siirtoja momenttien välillä, määrärahojen käyttökohteiden tekstimuutoksia ja muita teknisluonteisia muutoksia. Varsinaisia määrärahalisäyksiä ei puollettu. Jakovaraa on jäljellä erittäin niukasti, mikä vaikutti VM-kantaan. Osaan hallinnonalan lisäystarpeista tullaan palaamaan seuraavissa prosesseissa (kehysvalmistelu JTS 2026-2029 ja Itae 2025).*

10. Hallinnonalan kipupisteet talousarvioesityksessä.

- Hallitus esittää sisäministeriön pääluokkaan vuoden 2025 talousarviossa yhteensä 2,2 mrd. euroa. Verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon, hallinnonalan määrärahataso laskee 372 milj. euroa.*
- Vähennykset aiheutuvat kertaluonteisten lisäysten poistumisesta, maahanmuuton määrärahojen vähenemisestä sekä tuottavuustoimenpiteiden ja toimintamenosäästöjen kohdennuksesta.*
- Suurimmat hallituksen esittämät uudet lisäykset kohdistuvat Poliisille 11 milj. ja Rajavartiolaitokselle 6 milj. euroa. Lisäyksillä vastataan toimintaympäristön ja turvallisuustilanteen muutoksiin.*

- *Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne ja toisaalta kansainvälinen turvallisuusympäristö edellyttävät hallinnonalan viranomaisten resurssien turvaamista siten, että toiminnan taso ja suorituskyvyt kyetään turvaamaan kaikissa tilanteissa. On tärkeää, että toiminnan suunnittelua ja suorituskykyjen kehittämistä voidaan tehdä haasteellisesta julkisen talouden tilasta huolimatta pitkäjänteisesti. Useita viranomaisten suorituskykyjä on niiden laskettua vaikea nostaa takaisin nopeasti, mikäli siihen tulisi äkillinen tarve.*
- *Säästötoimet ja kustannustason nousu vaikuttavat hallinnonalan virastoihin eri tavoin. Haasteet kasvavat vuodesta 2026 alkaen. Virastojen sopeuttamis- ja tuottavuustoimilla pyritään hillitsemään kustannustason nousua ja löytämään sellaisia ratkaisuja, joilla on pysyväluonteisia kustannuksia vähentäviä vaikutuksia.*